

Літературна подія

ЛІТЕРАТУРА В КОЛІ МЕДІЙ

30–31 травня ц. р. в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбувся шостий міжнародний міждисциплінарний симпозіум “Література в колі медій: інтермедійне поле художніх практик, рецептивні стратегії, синтез мистецтв”, організований відділом теорії літератури.

Як зауважили організатори симпозіуму, сучасна література активно виходить на поле медій. Водночас активізуються її комунікативні функції, перформативність, форми міжмистецького діалогу. Особливий поштовх цим процесам дав постмодернізм, стимулюючи переосмислення функцій поетичної мови й ролі читача, уводячи ігрові стратегії репрезентації та рецепції тексту. Нового теоретичного осмислення потребують такі форми літературних і культурних практик, як нелінійне читання, медійна література, літературна журналістика тощо. Відоме з давніх часів устремління до синтезу мистецтв стає знову на порядку денному.

Зголошуючи тему чергового симпозіуму, організатори накреслили коло проблем, що наближають нас до розуміння феномену інтермедійності в літературі. Серед них – теорія інтермедійності і синтез мистецтв; література як форма медій; літературно-медійні гібридні форми; інтермедійність і проблеми жанру, стилю, наративу; теорія адаптації: література і кіно, телебачення, малярство, музика, Інтернет, фотографія та ін., а також інтермедійні стратегії читання, гендерні, постколоніальні, мультикультурні стратегії інтермедійності тощо. Окремий аспект інтермедійності, досі ігнорований українським літературознавством, – книга як місце і практика пам’яті.

Взаємодія літератури з іншими видами мистецтв завжди цікавила дослідників, засвідчуючи зв’язок літератури з естетикою та риторикою. Однак студії інтермедійного спрямування активно розвиваються у світовому літературознавстві від початку двотисячних років, засвідчуючи своєрідний інтермедійний поворот у мистецьких практиках, літературознавчій і мистецтвознавчій методології кінця ХХ ст. Можна говорити, що інтермедійний підхід розширив і доповнив інтертекстуальну парадигму сучасних культурних та літературних студій.

Участь у теоретичному симпозіумі взяли літературознавці з України (Бердянськ, Житомир, Запоріжжя, Кам’янець-Подільський, Івано-Франківськ, Київ, Коломия, Львів, Любар, Миколаїв, Одеса, Полтава, Харків, Чернігів); Польщі (Краків, Люблін); Росії (Москва). Було заслухано близько 60 доповідей широкого тематичного і проблемного діапазону: ішлося про зв’язки/взаємодію літератури з музикою, живописом, кінематографом, мультиплікацією, фотографією, театральним мистецтвом, рекламою, Інтернетом та іншими семіотичними системами. Увагу привернули різні види інтермедійності, що виникають на основі адаптації художнього тексту (цій темі була присвячена окрема секція “Інтермедійність та адаптація”); екфразис (доповіді *Т. Бовсунівської, Л. Генералюк, О. Романової*); авторські практики інтермедійності (доповіді *Я. Поліщука, Г. Улюри, С. Маценки*). Окремі секції були присвячені літературним аспектам реклами та фотографії, взаємозв’язкам музики та літератури, кіно та літератури, інтермедійності як транскоду, що програмує специфіку культурних стилів. Інтермедійність та її функції в поезії, драматургії, перетини урбаністики та інтермедійної семіотики також стали предметом пильної уваги дослідників.

І хоча особливу популярність інтермедійність здобула в сучасній літературі й культурі, на симпозіумі не лишився поза увагою й історичний аспект синкретичних мистецьких практик. Так, особливу увагу літературознавці приділили мистецьким практикам авангарду й неоавангарду (*О. Бандровська* “Інтермедійність як авторська стратегія Джеймса Джойса в романі “Улісс”, *М. Кмецік* “Авангардистський інтермедіальний дискурс”, *О. Сінченко* “Інтермедіальні аспекти культурно-теоретичних візій “неофутів”, *Я. Цимбал* “Герої нашого часу: репортаж у практиці “Нової генерації”). Увагу привернули питання рецепції інтермедійного тексту (*З. Шевчук*), популярна культура як середовище інтермедійності (*В. Левицький*), тіло поета як медіа-текст (*Н. Лебединцева*).

Неабиякий інтерес викликали виголошені на пленарному засіданні доповіді *Н. Висоцької* “Електронна текстуальність як виклик: від “Галактики Гутенберга” до “Галактики Інтернету”, *Т. Бовсунівської* “Екфрастичний аналіз художнього тексту: поза межами інтермедіальності”, *Т. Гундорової* “Книга як місце травми і пост-пам’яті: Б. Шульц – Ж. Перек – Дж. С. Фоер”, які окреслили основне поле дискусій – як існує література, що вона говорить, як вона сприймається. Актуальністю проблематики, новаторством і глибоким професійним аналізом відзначалися доповіді *О. Гона* “Літературність англійської телевізійної реклами”, *Т. Остапчук* “Рекламна фотографія:

стратегії створення та споживання”, Є. Волощук “На перетині “газетного епосу” і синтезу мистецтва: художні шукання авангардистів Веймарської республіки і проект соціалістичного мистецтва (“Люди одного вогнища” С. Третьякова)”, І. Набитовича “Музика в літературі/література в музиці: міжмистецький діалог поетик світовідображення”, Т. Денисової “Ідеологема кіно в літературі США (Вест – Фіцджеральд, Бредбері – Пратчетт)”, Є. Лепьохіна “Пошуки трансцендентного й сутички із небуттям в літературному й кінематографічному екзистенціалізмі (“Сторонній” А. Камю і “Самурай” Ж. П. Мелвілля)”, Т. Гурного “Поліфонія: від музики до літератури”, О. Галети “Літературна інтермедія: “Римовані міста” посеред “глобального села”, О. Бондаревої “Дискурс медіа у сучасній українській драмі”.

Традиційно теоретичний симпозіум вирізняється активними дискусіями та обговореннями виголошених доповідей, обміном думками. Секціями керували відомі літературознавці Т. Денисова, Т. Гундорова, М. Сулима, В. Силантьєва, І. Набитович, Є. Волощук, О. Бандровська, С. Маценка, О. Бондарева, Я. Поліщук, О. Гон, С. Філоненко,

на якому його учасники спробували з’ясувати місце інтермедійних студій у межах літературознавства, компаративістики, культурології. Ішлося також про те, як виглядає сучасна друкована книжка і як це впливає на літературу, про майбутнє літератури та існування електронних текстів, про функціонування книги в Інтернеті. У рамках симпозіуму відбулися також презентації збірника відділу теорії літератури “Теоретичні Ревізії. Модернізм після постмодерну” й нової книжки Т. Гундорової “Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми”.

Отримано 11 липня 2013 р.

*Людмила Бербенець
м. Київ*

